

TUDÓSITVÁNY

A

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

1856-dik évi september 2-kán

MEGTARTOTT

VII. KÖZGYÜLÉSÉRŐL.

PESTEN, 1856.

NYOMATOTT HERZ JÁNOSNÁL.

TUDÓSITVÁNY

A

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

1856-dik évi september 2-kán

MEGTARTOTT

VII. KÖZGYÜLÉSÉRŐL.

PESTEN, 1856.

NYOMATOTT HERZ JÁNOSNÁL.

A

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

1856-dik évi sept. 2-kán megtartott

VII. közgyűlésének Jegyzőkönyve.

A reggeli 8 órakor az egyetemi templomban megtartott sz. mise után, a társulati tagok a papnöveldei könyvtár-teremben összegyülekeztek, hová nm. s ft. Bartakovics Béla egri érsek, m. s ft. Csajághy Sándor csanádi püspök, m. s ft. Dobra Sándor lugosi gör. szert. kath. püspök, m. s ft. Girk György pécsi püspök, m. s ft. Kolláresik István rosnyói püspök, m. s ft. Zabojszky László szepesi püspök, m. s ft. Répássy József jászóvári premontréi rendü kanonokok praelatusa, s m. gr. Károlyi István társulati elnök ő méltóságaik diszes küldöttség által meghivatván, az elnöki széket az alapszabályok értelmében a föntisztelt egri érsek ur ő excellentiája foglalta el. Mindenek előtt fölolvastatott a cs. kir. budapesti rendőr-igazgatóságnek f. é. jul. 30-án ³³⁶³³/₃₂₉₂. I. sz. alatt kelt hivatalos értesítvénye, mellyben a társulatnak tudomására adatik, hogy a budai cs. kir. nm. helytartósági osztály f. é. jul. 25-én ⁴⁶⁶⁹/_{pr.} sz. alatti leirata értelmében, a gyűlés megtarthatása semmi nehézségekre nem talált, s biztosul nagyságos Sztráda Rudolf cs. kir. tanácsos s budai helytartósági titoknok ur küldetéki. (L. A.)

1) Az elnökség jelentést tesz a társulat évi munkásságának eredményeiről, tagjainak szaporodásáról, pénztára állásáról, ez idei jöteveiről, több javaslatba hozott indítványokról, szükségeiről s az ezek kielégítéséhez kapcsolt jövérei kilátásairól. (L. B.)

2) Az elnöki előadás folytán fölolvastatott a cs. kir. pesti rendőri-igazgatóságnak f.é.jan.8-áról kelt 3364 sz. alatti értesítvénye, mellyben a társulat fölszóllittatik, hogy alapszabályainak fölterjesztett tervezetébe még a következő két határozatot igtassa: a) hogy a társulat a pestbudai cs. kir. igazgatósági területben működendik; és b) hogy a társulat választmányi tagjainak e nevezett területen rendes lakással kell birniok. Továbbá a magas cs. kir. katonai s polgári Kormányzóságnak f. é. febr. 29-én ^{2810/820} G c/11. sz. alatt kelt leirata, mellyben a társulat értesítettik, hogy az „austriai birodalom minden koronaországaiából vehet föl tagokat, számukra a dijaik után járó nyomtatványok a pestbudai köz-igazgatási kerületben levő társulati könyvtár útján szolgáltatván ki.“ — Végre a nm. budai helytartósági osztály elnökségének irata, mellyben a társulatnak köszönet fejeztetik ki azon ajándék-könyvekért, mellyekkel a váczai fegyencz-házban letartóztatott foglyok lelki épülésére a nevezett háznak kedveskedett. (L. C, D, és E.)

3) Jelentést tettek, és pedig a társulati igazgató az ez idén kiadott könyvekről és példányaik számáról, a titoknok a beküldött kéziratokról, és az ügynök az elkelt könyveknek és képeknek számáról, valamint a társulati lapoknak állásáról. (L. F, G, és H.)

4) A társulat volt hivatalnokai tisztökben megerősítették. Az igazgató választmány pedig egy részben megújított.

5) A politikai lap alapítását sürgető indítvány egészen mellőzendőnek határozatott.

6) A népirodalom mívelésére külön néposztálynak egy pfrtnyi díj mellett fölállítását sürgető indítványra nézve azon ohajtás fejeztetett ki: hogy előbb többen s az ország minden részeiből nyilatkozzanak az iránt: valljon remélhető-e, hogy ez osztály fölállittatván, abba a nép közöl annyian lépnek be tagokul, mennyi kívántatik, hogy ez osztály állandóul föntarthassa magát?

7) Nt. s tudós S o m o g y i Károly igazgató urnak fáradhatlan buzgóságaért közgyűlésileg hála és elismerő köszönet szavaztatott.

8) S z a l a y Antal saásdi plebános ur indítványt tett: hogy V a j d a Sámuel sz.- bencdekrendü tihanyi apát „A

mi Urunk Jézus Krisztusnak élete“ című három kötetes munkáját a társulat új kiadásban bocsássa közre; melly esetre ő a kiadás költségeinek fedezéséhez 100 pfrttal járulni ígérkezik. Az indítvány, föltéve, hogy a munka a vizsgálók által czélszerűnek fog találatni, helyeseltetett.

9) A kisebb népirodalom érdekében tett indítványok az ezen ügygyel megbízott külön bizottmányhoz utasítottak.

10) Kérdés tétetvén az országban használatban levő ima- és énekes könyvekről, az elnökség részéről a gyülekezetnek tudomására adatott, hogy e könyvek eddigelé mind összegyűjtve és regisztrálva vannak; s csupán csak a férfiu hiányzik, ki ezek átvizsgálása- és megbírálásának nagy munkáját elvállalja s teljesítse. Mivégre nt. s tudós Pálásthy Pál egyetemi theologiai professor ur már előbb fölszólítva lévén, jövőre a gyűlés nevében is fölkérendőnek határoztatott.

11) Ehrenreiter György györmegyebeli rajkai pleb. a bécsi sz.-Szeverin-egylet általa küldött üdvözlétét tolmácsolván, viszonzásul a társulat részéről ennek megvitelével a bécsi sz.-Szeverin-egylethez bizatott meg.

12) A gyűlés folyama alatt mélt. Zabojszky László szepesi püspök 100; Markovics Antal kalocsai kanonok 1000; és Bezzegh András egri kanonok 100 pfrttal járultak a társulat alaptökéjéhez.

A hivatalos jelentésekből kitűnt:

a) Hogy a tagok létszáma, melly jelenleg 3615-re megy, a lefolyt év alatt 525-tel szaporodott; ellenben halálozás által vesztett a társulat 93-at.

b) A múlt évi octobertől kiadott könyvek száma tesz 45 külön munkát 210,750 példányban, és 1,597,900 ivszámban.

c) A társulat 185⁵/₆-iki év folytán múlt évi octobertől folyó évi september 1-ig eladott (ide értvén a tagoknak illetményök fejében járó példányokat is) 158,457 darab könyvet és 44,312 szent képet; e számban foglaltatik 22,239 darab könyv és 1,950 szent kép, mellyeket a társulat ezen évben elajándékozott. A társulat raktáraiban található összes készlet: 46,391 kötet könyv és 35,500 szent kép.

d) A pénzbevétel mult évi octobertől folyó évi augus-
tus végeig tett 35,780 frtot és 29 krt p. p.

e) A társulathoz összesen ezen év alatt 34 kézirat és
7 pályahymnus adatott be.

Végezetül helyén van e jegyzőkönyvben megemlíteni:
hogy a gyűlés alatt H o v á n y i Ferencz nagyvárad i. sz.
kanonok a társulat jótévőjének arczképe; és Fuxhof-
fer „Monasteriologia“ czimű munkájának a társulat által
fogatba veendő új kiadásáról szóló jelentés a jelenlevő
tagok közt szétosztogatták.

A)

Zahl ³³⁶³³/₃₂₉₂. I.

An den St.-Stephans-Verein in Pest.

Das hohe k. k. Statthalterei-Abtheilungs-Praesidium in Ofen hat zufolge hohen Erlasses vom 25. I. M. Z. 4669 Pr. dem St.-Stephans-Vereine in Pest die Bewilligung zur Abhaltung einer General-Versammlung für den 2. September I. J. mit dem Bemerken zu ertheilen befunden, dass der stattfindenden Versammlung der kaiserliche Rath und k. k. Statthalterei-Sekretär Rudolf von Sztráda als Landesfürstlicher Kommissär anwohnen wird. Hievon wird der Verein in Erledigung seines diessfälligen Einschreitens hiemit in die Kenntniss gesetzt.

Pest, am 30. Juli 1856.

Der k. k. Hofrath Polizei-Direktor .
P r o t m a n n , m. p.

B)

A Szent-István-Társulat

1856-iki szeptember 2-án megtartott közgyűlésén tett elnöki
JELENTÉS.

**Nagyméltóságu és Főtisztelendő Érsek, Mélt. és Főtiszt.
Püspökök, Nagytekinetű Gyülekezet!**

Az igazgató-választmány a társulat jelen évi nagygyűlését azon reményben ohajtá közvetlenül az Esztergomban végbement nagy egyházi ünnepély után megtartatni: hogy a nevezett ünnepélyre megjelent számos minden rendű és rangu tagjainak alkalmat adand, egyuttal a társulat eme gyűlésén is résztvehetni. Az elnökség szívből örvend, hogy a választmány reménye teljesedett; s adja az ég, hogy a mi most egy országos ünnepély alkalmából történt, az jövőre a társulat iránti tiszta részvétből történjék; s mi, kik a nagygyűléseken mintegy számot adunk sáfarkodásunkról, mindig olly fényes, és fénye által olly lelkesítő gyülekezettel álljunk szemközt, mint az, mellynek e jelen órában van szerencsém alázatos jelentésünket előterjeszthetni.

Hogy a drága időt kiméljem, mellőzve minden rhetorikai bevezetést, egyenest a tárgyhoz szólok; s

követve a rendet, mellyhez előadásunkban a mult években tartottuk magunkat, mindenek előtt alapszabályainkra hívom fel a közönség figyelmét: mint a mellyek ez évben újra, és ismét új pótczikkekkel megbővitve, terjesztettek fel helybenhagyás végett a magas kormánynak.

A magas kormány ugyanis m. évi dec. 15-éről kelt kibocsátványában megparancsolni méltóztatott, hogy a felterjesztett alapszabályi tervezetbe még a következő kétrendbeli határozat igtattassék:

1-ször: hogy a társulat a pestbudai cs. kir. igazgatási területben működendik; és

2-szor: hogy a választmányi tagoknak ugyanezen cs. kir. területben rendes lakással kell birniok.

Kétség támadván az első pont értelmének terjedelme felett, mélt. gróf elnökünk közbenjárására, a magas kormány f. évi febr. 29-ikéről kelt újabb kibocsátványában annak azon magyarázatával örvendeztetett meg: miszerint a társulat működésének a pest-budai igazgatási területre szorítása nem képez akadályt arra nézve, hogy a társulat tagokat a birodalom minden részeiből felvehessen, s számukra a dijaik után járó évi könyvilletőséget, a nevezett terület határain belül lakó könyvárusa által elszállíttathassa.

Ekként eloszlattatván minden aggodalom, a kérdéses két rendbeli határozat, a kegyesen adott magyarázattal együtt az alapszabályi tervezetbe fölvetetett, s ez így kiegészítve, újra s ez egyszer remélhetőleg utolszor, a magas kormánynak helybenhagyás végett felterjesztetett. S itt alkalmam nyílik a legméltóbb elismerésünket fejezni ki azon hivatali készség felett, mellyel a cs. kir. t. cz. hatóságokhoz benyújtott különféle folyamodványaink, különösen a gyak-

ran változó lapszerkesztőket illetőleg, fogadtatnak és teljesíttetnek. Ez a legvilágosabb bizonyítványa annak, hogy a magas kormány a társulat munkásságát nem csak nem akadályozza, de sőt annak előmozdítására mindazokban, a mik tőle függnek, készszívesen segédkezet is nyújt. A társulat, melly e bizodalomra, tekintve a vallás-erkölcsi felvilágosodásnak, s az ez által eszközlött Istenbeni megnyugvásnak, belbékének és kiengesztelésnek horderejét, államkormányzati szempontból is bizonyára érdemes, azt valamint a multban igyekezett, ugy jövőre is mindig növekedő mértékben kiérdemelni törekedendik: mint ezt például a mult nagygyűlés óta elkészült, s a társulat által egészen a magas közoktatási ministerium nézetei s utmutatása szerint szerkesztett, és körül-belől 7000 pfrt költségnek ráfordításával kiadott „Magyar Olvasó-könyv“ a gymnasiumi és reaktanodai felsőbb osztályok számára; de azon tetemes ajándék-könyvek is tanusítják, melylyekkel ez idén is különféle tanintézeteknek, fegyenc-, dolgozó- és szegényápoló házaknak kedveskedtünk.

Irodalmi téren, terményeink ez idén művekkel szaporodtak, mellyek, belbecsöket tekintve, megérdemlik, hogy a közönség osztatlan elismerésével találkozzanak. Részemről az uj munkák lajstromának előterjesztését az igazgatói jelentésnek hagyva fen, csupán „A magyar írók életrajzai“-ról, a fenemlitett „Magyar Olvasó-könyv“-ről; Cantu Caesar „Világtörténet“-éről s a kegyhelyi ajtatossági könyvecskékről, kívánok néhány, részint értesítő, részint pedig felvilágosító szót mondani.

A magyar írók életrajzaira nézve, hogy e vállalatnak, melly még folytattatni fog, horderejét méltányolhassuk, szükségesnek tartom megjegyezni: hogy

mi az olyanokat, kik netalán azt hiszik, mintha mi önmagunk és felekezeti ügyrokonink dicsőítése végett bocsátottuk volna azokat közre, ez ártatlan hitőkben háborgatni nem akarjuk ugyan: azonban a társulat igazi célját és kiindulási szempontját illetőleg, az igazságnak tartozunk annak kijelentésével: mikép az, a mit mi elérni akartunk, a mi közvetlenül szemünk előtt lebegett, kissé más, s kissé magasabb dolog volt, az egyéni hiúságnak, bár különben mennyire is szerény simogatásánál. A hittagadó szellem tudnillik akkor kezdett kizárólagos uralomra vergődni az irodalomban, midőn sikerült neki a kitüntetést, hirnevet, jutalmakat és koszorukat osztó tudományos intézeteket és akademiákat hatalmába keríteni. Az nagyon is természetes, hogy valamint a természető, az iparos, a művész, úgy az író is egy kis jó névre, egy kis hirre, egy kis bizalomra igyekszik szert tenni; hiszen ettől függ termé-nyeinek és műveinek kelendősége, és így hatása is. Ő tehát, ismét nagyon természetesen, azoknak szelleméhez, elveihez, irányához alkalmazza magát, kik a hirnév felett rendelkeznek; s így, hogy ezt kiérdemelje, ő is csak azon szellem, elvek és irány terjesztőjévé válik, melly a borostyánt osztogató testületet lelkesíti. A melly testület, legyen az egyházi vagy politikai, vallási vagy tudományos, kicsi vagy nagy, nem képes írónak jó nevet, s ez által hatástért biztosítani: az az irodalomban semmi; képviselje bárki, korára és nemzetére hatni nem fog. És az irodalom-történetin kívül még ezen felsőbb szempontból kívánjuk mi a kérdéses vállalatot megítéltetni. Egy vállalat ez, melly a nélkül, hogy bármelly más felekezetűnek irodalmi érdemeiből csak legkevesebbet is levonni akarjon, a kath. szellemnek szabadságát és emancipatioját célozza azon befolyások

alól, mellyek azt, legkivált a mult és jelen században, minden kitüntetéstől megfosztva, jelentéktelenné, s így hatálytalanná törpíteni törckedtek. Ebbeli igyekezünk, melly, főleg ha hatalmunkban állana vele még megfelelő anyagi jutalmazást is kötni össze, célját semmi esetre sem tévesztené el, csak jó néven vehették mind-azok, kiknek, habár tőlünk különváltaknak, mi mégis azon pártatlansággal szolgáltatunk igazságot, mellyet a keresztény lelkismeret követel, s fájdalom irányunkban nem mindig gyakoroltatik.

A gymnasiumi és reaktanodai felsőbb osztályok számára kiadott „Magyar Olvasó-könyv“-et illetőleg, miután ez a magas közoktatási ministerium felhívása után készült; s elkészülvén általa Magyarország, Szerb-Vajdaság és Erdély valamennyi kath. gymnasiumainak és reatanodáinak ajánltatott; tehát csupán az illető tisztelt tanár urak jóakaratótól függ, hogy azt iskolai kézi-könyvül elfogadják; ezek minden tekintetben megnyugtató végett szükségesnek tartom előadni: hogy a szemelvényezés legnagyobb részben három, legkitünőbb igazgatói személyiség kijelölése után történt; hogy a szemelvények összeállítván, a könyv még más két tanodai tekintély, aztán a buda-kerületi iskolai halóság, s végre maga a magas közoktatási ministerium birálatán ment keresztül; hogy végre mielőtt sajtó alá adatnék, minden egyes darab a t. cz. budai iskolai felügyelőség által még külön is megvizsgáltatott; szóval a szerkesztés azon tanodaférfiak utasítása szerint ment végbe, kikről fel kell tenni, hogy annak jelenlegi viszonyait, szükségeit, szellemét legjobban ismerik. Némelly, másod- és harmadrendű íróktól származott, különben pedig igen csekély számú daraboknak és fordításoknak felvételét egy részről a tárgy, mellyre vo-

natkoznak, más részről pedig a jelenlegi nyilvános állapotok tették szükségessé; s egyedül csak azt sajnálhatni, hogy, bizonyára csupán sietségből, több olly írónk lőnek elmellőzve, kikkel, hogy e könyvben nem találkozunk, mindnyájunknak csak őszinte fájdalomkra szolgál. E hiányon, sőt ha még más neműek is találtatnának, ezeken is segíteni, egy második kiadásnak bizonyára legkedvesebb feladata leend.

C a n t u Caesar „Világ-történet“ ének felemlítésénél ki kell emelnem azon minden esetre örvendetes tüneményt, hogy e szigoruan magas tudományi szempontból kezelt, és annyira terjedelmes munkára honunkban 2000-nél több aláíró találkozott. Okozta ezt a munkának, melly mint az emberiség összes bel- és küléletének szellemdusan és okadatilag vázolt foglalatja, minden nagy eszméknek, mellyek valaha az élt nagy elmékben felvillantak, s minden nagy érzelmeknek, mellyek egykor az emberiség szivét hevesebb mozgásba hozták, a legékesebb, minden kor és nemzetek phrasisait egybefoglaló rájába illesztett tárházát képezi, — okozta ezt, mondám, a munkának e belbecsén kívül annak magyar fordításban általunk megszabott valóban páratlan olcsósága is; mint a mellynél, tekintve az alak nagyságát, a papir jóságát, a nyomtatás tömölttségét, 3 p. frtért szinte egyszer annyit kap a közönség, mint a menyinyit egy más, magát eddig páratlan olcsóságának hirdette, 10 kötetes vállalat, 2 pfrt fejében aláíróinak ígért.

Kegyhelyi ajtatossági könyvecskéinket, mellyek közül eddigelé öt, ugymint a Sz. K e r e s z t h e z, a b e s n y ő i b o l d. S z ü z h e z (használható Nagyasszonyunk minden más kegyhelyein is), és sz. A n n á h o z c z i m z e t t kegyhelyekre; továbbá sz. I s t v á n magyar apos-

toli király országos ünnepére; és végre a fóti ujdon épült templom egyházi napjaira szóló, látott napvilágot, minden rendű t. cz. lelkipásztorok pártfogásába a legmelegebben ajánljuk; s ha e mellett megemlítjük azt is, hogy ez öt könyvecskének kiállítása a társulatnak ezer s néhány száz p. frtjába került, ezt csak azért tesszük, hogy egy részről a társulatnak a néplelki érdekében hozandó áldozatokrai készségét; más részről pedig azt tüntessük ki, mennyire nem lehet az egész országos, úgy nevezett ponyva-irodalmat néhány száz p.frttal mintegy rohammal bevenni, s az általunk helyébe állított iratkákkal a hon minden szögét zugát egyszerre elárasztani. Ha a vállalat, a mint remélhető, sikerül, azt folytatni fogjuk: melly esetre, e tekintélyes gyülekezet kebeléből ujitom meg ennek nevében is azon kérésemet, hogy a honi kegyhelyek t. cz. örei és lelkipásztorai ezek rövid történetét, a busnapokra használtatni szokott imákkal és énekekkel együtt, a társulatnak beküldeni, s aztán ez iratkák terjesztése iránt magokat lehetőleg érdekelni méltóztassanak.

A jelen év folytán majd magán uton, majd nyilvános folyóiratokban, több rendbeli javaslatok hoztattak indítványba, mellyekről részint az indítványozó t. tagtársak, részint a tett javaslatok belérdeme iránti tekintetből; de még azon oknál fogva is nyilatkoznunk kell, minthogy ezt a társulat alapítása alkalmával a tagoknak adott azon biztosíték, hogy kívánságaikat az igazgató-választmány figyelembe venni tartozzék, kötelességünk ké teszi.

Indítványoztatott egy kath. politikai lapnak a társulat által eszközzendő alapítása. Ez indítványt illetőleg, ha én tekintetbe veszem azon, szinte határtalanig me-

nő vélemény-különbséget, melly a legkatholikusabbakul ismert férfiaknál, De Maistre- és Bonaldtól kezdve, O' Connel, Görres, Donoso Cortes és Montalembert-en át egésza, l'Univers-ig, a politikai nézetekre nézve mutatkozik, a nélkül, hogy ezek bármelleyikét is kárhoztatná az egyház; ha továbbá szemügyre veszem azon szenvedélyes vitákat, gyűlöletes kitöréseket, és pusztító meghasonlást, mellyet e nézet-különbség a katolikusok soraiban nem csak a mindig nyughatatlan francziáknál, hanem magában az elnyomott Irlandban is épen legközelebb előidézett: ugy bizonyára remélem, hogy kisem fog kárhoztatni azért, ha nem akarjuk politikai vélemények meghasonlásának tenni ki a kisded tábor, mellyet a hiterkölcsi elvek egységének alapján gyűjteni sikerült; ha nem akarjuk zivatarok és szélvésznek áldozatul dojni oda a gyenge és még csak most serdülő növényt, mellyet a hit napjának melege terepélyes fává növeszthet idővel; ha ellenezzük a térrei lépést, mellyen állva, magunk és minden, politikailag habár megrovás alá nem is eső módon máskint gondolkozók közé különítő határvonalt huznunk, és a társulatot mindezek megtámadásának mintegy czéllaptájául kellene kitenünk. Igen, én azon erős hitben élek, hogy a napon, mellyen a napi politikávali foglalkozást ezen egyesület elhatározná, egyszer mind felbomlásának diplomáját írni alá. Valáserkölcsi tér az, mellyen a társulat emelkedett, s mellyen neki szükségképen meg kell állapodni. Itt használ ő sokat és eszközöl temérdek, az Istenen kívül soha senki más által eléggé meg nem hálálható jót, nem csak az egyháznak, hanem az összes társadalomnak is. A keresztény egyházi szellem, melly annyi ezer meg ezer példányokban kél e központból évről évre utra a hon minden része felé,

midőn a kormányzást nem csak lehetővé, hanem biztossá és könnyüvé is teszi, egyszersmind a kormányzottak javára elveket és korlátot állít fel az erkölcsi rendben, melly erős, miként annak talpköve, az Isten. De e szellemnek, hogy e hatálya érezhető legyen, mindnyájunk szívében élnie és meggyökereznie kell; mindnyájunknak kell tudnunk és éreznünk, hogy Isten fiai vagyunk, miszerint mindnyájan, kormányzók és kormányzottak, testvérekül élhessünk, és gyarapodhassunk. A melly órában a társadalmi szellem hit-erkölcsössé lesz, a pillanattól fogva a politikának is azzá kell lennie: hiszen a férfiak, kik vele, legyen mint diplomaták, legyen mint kormányzók, legyen mint journalisták foglalkoznak, csak úgy, miként az általa igazgatott nagy közönség, magok is a társadalom gyermekei; s a közlelkismeret ellen, melly ledönthetetlen szirtként csoportosul az emberiség elidegenithetetlen szent jogait tartalmazó isteni nagy elvek körül, egyik is másik is hasztalan erőlködnének. Vallás nélkül nincs fentartó erő. Mert valamint a gyémánt csak saját porának enged, s inkább összetörik, semmint idegen anyag által hagyja simittatni magát: úgy az emberi szív s lélek, úgy egy egész nemzet szíve és lelke is, az ő szentélyében csak azon tanok által hódíttathatik meg, mellyek vele ugyanazon égi eredettel bírnak. Innen van, hogy ha a hit-erkölcsi alap ingadoz, ingadoznak minden egyéb társadalmi intézmények is; s ki ezeket megszilárdítani őszintén ohajtja, az mindenekelött amaz alap szilárdítására fordítsa gondjait. Ez alapon, hiszem én az Isten szent gondviselésében, fog felvirágozni a közbirodalom; ez alapon dicsően és ifjuszépen kifejlődni nemzetem és hazám! És ha ezen idő eljött; ha a tényezők, mellyek rá közreműködtek, számbavé-

tettek: nem hiszem, hogy az utolsó helyet foglalják el azon intézetek, melyek a ker. társadalmat mindenek előtt igazán kereszténynyé tenni törekedtek.

Egy másik indítvány a népirodalom érdekében tételt, tulajdonképen a mult évi nagygyűlésből fölmelegített. Ha ez indítvány csupán azt czélozza: hogy a nép számára szolgáló olvasmányokra minél több gondot fordítsunk: ugy sem nekünk, sem az igazgató-választmánynak nincs kifogása ellene. Csak legyenek célszerű és helyesen irt népirataink, rajtunk bizonyára nem mulik, hogy a rendelkezésünkre álló anyagi erő mértékéhez képest közre ne tegyük azokat. Ha azonban az indítvány specificumokba ereszkedik, s a népirodalom mivelésére, a társulatban egy pfrt dij mellett külön néptagi osztálynak felállítását sürgeti: ezt illetőleg már oda kell nyilatkoznunk: hogy mielőtt a kísérletet megtegyük, vagyis alapszabályainknak e ponttali bővítését, mi felsőbb helyrei ujjabb felterjesztést süzségelne, elhátározuk: ohajtanunk kell, miszerint többen s az ország minden részeiből nyilatkozzanak az iránt: valljon remélhető-e, hogy a nép közül, egy frt dij mellett annyian lépnek be tagokul, mennyi kívántatnék arra, hogy ez osztály és pedig ne csak egy vagy két évre, hanem állandóan fentarthassa magát? Olvas-e, vesz-e a nép általán könyveket, s hajlandó-e azokra költeni, melyek őt mulattatva oktatnák ugyan, de vallás-erkölcsi existentiájához nem okvetlenül süzségeseek? Van-e benne elég kitartás és áldozatkészség, hogy állandóul megmaradjon szándéka és feltétele mellett? — Mert a mi magamat illet, megvallom, számos nálam megfordult lelkipásztor uraktól ennek épen ellenkezőjét hallottam; s állításuk mellett kezeskedik nem csak a társulat magyar néplapjának állása: mint a melly mindamellert, hogy rá a templom

pénztárából történhetik az előfizetés, mégis csak 1200—1400 előfizetővel bir, hanem egyik legelterjedtebb honi néplap szerkesztőjének azon legközelebb tett nyilatkozata is: miszerint ő átfutva a 11,000 előfizető névsorán meggyőződött róla: hogy az állítás, mintha az ugy nevezett néplapokat, népirodalmat, a nép tartaná fen, merő illusio! 11,000 előfizető közt alig van egynéhány, ki a szorosan vett föld- vagy iparmives néposztályba tartozik. A dolog ezen helyzetében természetesen ovakodóknak kell lennünk egy vállalatnak megkisértésében, mellyel fiascot csinálva, csak a társulat erkölcsi reputatioját fognók koczkáztatni.

A többi, egyes könyvekre, vagy az igazgató-választmány által már előbb figyelembe vett tárgyakra vonatkozó indítványokat a nagy-gyűlésben mellőzhetni vélem; s ekként előadva mások ohajtásait, csak kötelességemet teljesítendem, ha megragadom az alkalmat azoknak is előterjesztésére: miknek teljesítésétől viszont mi várnók a társulatnak olytén felvirágzását, melly egy magyarhoni kath. egyházi intézetnek megfelelne, s azt minden igaz kath. honfi büszkeségére méltóvá tenné.

Ez ohajtások egyike a társulatnál alkalmazott szellemi munkás kezek szaporítására vonatkozik. Én, ki jól tudom, mennyi kívántatik egy munkának tartalom- és alakbeli tökélylyel kiállítására; s ismerem a mennyiséget is, mellyet a társulatnak évenként meggyőznie kell; lelkem elé állitva a teendők sorát, melly évről évre tetemesen szaporodik, nagyon is érzem szükségét az igazgató ur mellé még két vagy három képes és olly egyén alkalmazásának: kik a kéziratokat alaposan megbírálnák; ezeket, ha elfogadtatnak, kiki az ő saját szakkörében, nyomtatásra kijavitva elkészítenék; a nyomdai kiállítás körüli teendőket végeznék, s a mi legfőbb, közben-közben egy-

egy eredeti művet is irnának. Illy módon azonkívül, hogy soha semmiben semminemű hátramaradástól félni nem kellene; hogy minden munkának kellő átnézésére elegendő idő maradna; hogy a munkássági kör tetemesen kitágíthatnék, s a közönség több eredeti műveket is nyerhetne: e fölött ez intézkedésnek még azon felbecsülhetetlen jó eredménye is volna, hogy a társulat székhelyén tudományos férfiakból álló kis számú kör alakulna, melly egész erejét kizárólag a társulatnak szentelné, magát a tudomány és irodalom különféle szakáiban mindinkább kiképezné, s az írókkal folytonos összeköttetésben állván, ezeknek képezésére is jótékony befolyást gyakorolna. És e férfiaknak nem kellene a társulat pénztárának terhére esniük; részint azért: nehogy e teher a munkákat nyomja; részint pedig azért: hogy a megtakarított fillérekből gyűjtött összegek, egyrésztől a jelesebb írók illendő s diszes jutalmazására, más részről pedig olly társulati szállás kibérlésére fordíthatassanak: melly egy illy intézet díszének megfelelő legyen; mellyben a társulat alkalmazott hivatalnokai szellemi s anyagi munkájokat végezhessek; a Pestre jövő tagtársak velök találkozassanak; a gyűlések megtartathassanak; a társulat könyv- és levéltára elhelyeztethessék; nyomtatványainak raktára felállíthatassék; s általában mi, kik e társulat ügyeivel foglalkozunk, midőn egymásra szükségünk van, bizonyos órákban mind magunknak mind másoknak fellelhetők legyünk. És e célra körülbelül 50,000 pfrt alapítványra volna szükség: melly összeg össze fog-e valaha hozatni vagy sem, azt megjövendőlni nem merem; annyit azonban tudok, hogy annak összehozása, mi épen nem lehetetlen, fénykoronáját fogná képezni azon érdemeknek, mellyekkel e hon egyházi hierarchiája annak történeteiben nevét korról korra

olly dicsően megörökítette. Inkább bizodalmas fiui emlékeztetésül, semmint valami neheztelés kifejezéseül, ohajtom tekintetni azon észrevételemet : hogy midőn a legközelebbi napokban a kármentesítési kötelezvények értékéből olly számos és dicső alapítványok történtek különféle jótékony czélokra országszerte, rólunk széles e hazában senki sem emlékezett meg. És mégis, hol az a kolostor, hol azon jótékony vagy tanodai intézet, mellynek hatása csak messziről is volna összehasonlítható azzal, mellyet e társulat minden következő századok nemzedékeire gyakorolni van hivatva ? !

Minden társulatnak szellemére a vele való nem gondolás csak lankasztólag hat. Hogy nekünk e tekintetben általán véve nincs panaszra okunk, mutatja azon szaporodás, mellyet idei tagi névlajstromunk felmutathat. A mult évi nagygyűlés alkalmával volt 125 alapító és 2901 rendes, tehát a tiszteletbelieket is ideértve, 3090 tagunk. Jelenleg az alapító tagok száma 143-ra, a rendeseké pedig 3395-re, tehát összesen a tiszteletbeliekkel 3615-re rug.*) Évi szaporodás 525 ; kik közt 18 alapító, 12 tiszteletbeli, a többi rendes tag.

S e kimutatásnál nem fojthatom el azon észrevételemet, illetőleg ohajlásomat : mennyire fogná a belépési hajlamot előmozdítani : ha a tagok országszerte egymás irányában kölcsönös szivességgel, előzékenységgel, barátsággal és szeretettel viseltetnének ; ha a közönség tudná, hogy az al- és főpásztorok jóakaró figyelmét nem kerüli ki az, hogy hiveik közül valaki e társulat tagja ; hogy mi áldozó-papok kötelességünknek ismerjük, ugy az élő miként az elhunyt tagtársakat ajtatos imá-

*)E szaporodás tulajdonképen egy egész százzal nagyobb, mert a hiány, mellyet az idei halálozás sorainkban okozott, majdnem ennyire megye.

inkba foglalni, s értök, az ő lelki testi jóvoltukért az örök Isten sz. oltára előtt könyörögni! Mert abban áll minden egyesület lelke, hogy valóban egyesület legyen, azaz egy lélek, melly sokakat, vagy sokaság, mellyet egy lélek lelkesít!

Az említett örvendetes gyarapodás bizonyára csak a legbensőbb hálára hangolja kebleinket az isteni Gondviselés iránt, melly áldását e társulatra évről évre olly láthatólag kiárasztani kegyeskedik. Azonban nincsen öröm szomorúság nélkül. Jelen évben számos tagokat veszítettünk el, kiknek kimúltát megsiratnunk kellene, ha nem tudnók, hogy kikben munkás résztvevőket, áldozatra kész Moecenasokat, avatott szellemi tényezőket veszítettünk a földön, azokban hathatós szószólókra és pártfogókra tettünk szert az égben! Ezek közé tartozik gróf Eszterházy Miklós, kinek nevét még minden évben volt szerencsém a t. gyülekezetnek a társulat első rangu jótéveői között bemutatni. Egyike volt ő azon legbuzgóbb földesuraknak hazánkban, kiknek a templom és iskola első rendü gondjaik közé tartozik. A kegyes lélek, istenfélő és a hivek lelki üdveért rettegő gondoskodásának érzékeny tanúságaul szolgál azon mindig hűn megtartott elve, mellyhez képest kegyuri jogait gyakorlandó lelkipásztor választásához mindig csak a Szentlélek ünnepélyes segítségül hívásával látott. Laka családi templomhoz hasonlított, mellynek kápolnája viszhangzott a Legfölségesebb dicséreteitől, s az Istenanyja tiszteletére szóló hymnusok zengédeszésétől. Itt a napot imádsággal és misével kezdék, s esteli hálaadással zárták be. Megható volt látni a szinte átszellemült öreget, hasonlólag egy patriarchához, családfői tekintélylyel külön. utána gyermekeit és vendégeit, a rang szerint, mellyel a tiszt- és cselédrendben osztá-

lyozva voltak, minden este és reggel imazsámolyánál az oltár előtt helyt foglalni, s az általános és napi imákat velök együtt elmondani látni! Elátvány élénken eszünkbe juttatá azon már elmúlt időket, mellyekben a családok még igazán családi életet éltek, s valamint közösen egy asztalnál táplálkoztak, úgy az Istennek is közösen ugyanazon oltárnál szolgáltak. Isten, kinek dicsőtésére szentelte egész életét, második Simeonként szólítá ki a vándor hazából a tiszteletreméltó aggastyánt, megadva neki a kegyelmet, mellyért élte végső napjaiban még egyedül könyörgött: hogy tudnillik az általa nagy diszszel emelt csákvári plebániatemplom felszentelésének ünnepét megélje!

Körültekintve e teremén, nem látom itt többé a tiszteletreméltó alakot, mellyet e gyűléseken már megszoktunk volt; s mellynek őszbeborult tisztos hajfürtjei, magyar uri ösarczkifejezése, s mindig élénk és mégis mindig komoly lénye soká élend azon közönség emlékezetében, mellynek annyi szolgálatokat tett, s melly vele nem találkozhatott, a nélkül, hogy keblét némi jótékony érzés ne fogta volna el. Simoncsics János, Pest megyének sok ideig szolgabírája és végre alispánja, a személyesített becsület, tisztis hűség és socialis tevékenység mintapéldánya volt. Alig van Pest városában egyesület, mellynek ő tagja, buzgó tagja ne lett volna. Élte végső napjait is azon ernyedetlen munkásságban tölté, mellyet hosszú pályája minden szakáiban tanusított. Mint a nemzeti színház és pesti takarékpénztár igazgatója épen akkor szerzett magának még halhatatlan érdemeket, midőn már a nyert borostyánokon nyugalommal pihenhetett volna. Élte utolsó perczeiig olvasgatá az egyházi lapokat, s ismételve állította, hogy ezekben találja ő fellegfőbb élvét és vigasztalását. Kevéssel halála

előtt a szent-ferencziek Mariáról czimzett tartománynak testvérületi koszorujába kebeleztetvén be, ajtatos lelkéről tanúságot tevő módon fejezte ki ezen vallási kapocs feletti örömét, melly számára e rend Isten előtti érdemeinek közösségét megnyitandó vala.

F e l l e r m a y e r Jánost, volt egri érsekmegyei áldozárt és sziráki plebánost, a Kath. Néplapban évek óta szakadatlanul folyt szellemdus és ép humorral irt leveleiről ismeri a közönség. Ő kitünő miveltségű, ernyedetlen szorgalmu s lángbuzgalmu papja volt egyházunknak. Mint méh 20 egész évig gyűjtögetett ő a tudományok, lelkipásztorság és élettapasztalás dus mezején; és midőn ennyi évek szorgalmának megérlelt gyümölcsét érsekatyjának egyenes felszólítására már-már közreendő vala, mindnyájunk nagy vesztségére, ragadtatott ki barátjainak és tisztelőinek köréből. Mit várhatott tőle egyházi népirodalmunk, a fenemlített cikksorozaton kívül, tanusitják azon mutatványok is, mellyek készülöben volt nagyobb népművéből a Kath. Néplapban megjelentek. Szerencsére, irományai végakarata folytán baráti szakértő kezekbe mentek át, s így remélhető, hogy a bennök szétsugárzó fény nem fog véka alá rejtetni.

Utóbbi nagygyülésünkön ugyanezen helyről jelenttem, hogy S o m o g y i Alajos, eredetileg esztergommegyei áldozár, utóbb 1849. óta az Éjszakamerikában fekvő buffaloi püspöki megyének tagja, miután fogadását, néhány évet Istennek a szent missziokban szolgálni, beváltotta volna, az ujvilágból megérkezett, s a közünk aligazgatói tisztben neki szánt helyet elfoglalta. Igen ő megérkezett, de azon roncsolt testegészséggel, melly missionariusainkra a hitvallók szent jellegét nyomja. Ő bejárta Német-, Francia-, Olasz- és Angolor-

szágot; ő négyszer hajózta át az oceánt; beszélte a világ minden mivelte nemzetének nyelvét; látta Éjszakamerikát; hallá Niagara hullámdörgéseit, s lelkeket keresve bolyongott az újvilág őserdőségeiben, mellyeknek sötétes árnyait semmi madár dalolása sem vidámitja fel; s hol az öröknéma csendet csupán a bolygó benszülöttek vadorditása s egy-egy missionarius halk imája szakítja néha-néha félbe. Itéjétek meg csak innen is t. tagtársak, mennyi kincset és milly lelket vesztett benne a társulat! Fájdalmunkban vigasztalólag szól szivünkhez az öntudat, hogy számára, ki csak azért látszott hagyni oda újvilági nyáját, hogy hazája szent földjében, mellyet olly igen szeretett, hajthassa le örök nyugalomra fejét, — hogy mondám, számára épen mi hoztuk meg azon utolsó földi vigasztalást, mellynek emléke egy missionarius sirjáról áldozatként emelkedik, és termékeny ima gyanánt száll fel az ég felé!

Ez és minden más elhunyt tagtársainkat, összesen 93-at, kiknek névlajstromát a jegyzőkönyv fogja közzétenni, ajtatos imáitokba és megemlékezésekbe ajánlom Nagytekintetü Gyülekezet! Boldogok ők, kik elköltöztek az Urban! Ők ismerik már a halál minket még mindig rettegető mysteriumát; ők átléptek a titokteljes küszöbön; látják a Szentháromság titkát; ismerik a nagy mindenség, általunk annyi izzadsággal fejtegetett rejtélyeit; s ott fen, egyesülten az égi karokkal, zengik dicsőségét Annak, kinek dicsőítésére a földön, még itt alatt vándorlának, velünk egyesülve voltak!

Jótevőink sorában első rendben azon férfiival találkoznak, ki azon arányban, mellyben minden szellemi kincset magába gyűjt, minden anyagítól megfosztja magát, hogy mindkettőt Isten dicsőségére és felebarátjai javára szentelje. **H o v á n y i** Ferencz, nagyváradi l. sz.

kanonok a „Fensőbb katholicismus elemei“ és „Ujabb levelek a fensőbb katholicismusról“ czimü halhatatlan müveiből bejött 900 pfrt tiszta jövedelmet a társulatnak ajándékozá. Mélt. b. W e n k h e i m László és V i g y á z ó Antal földbirtokos pénztárunkat egyenkint 100—100 pfrttal gyarapították. Mélt. gróf elnökünk különféle czimekre 1100 pfrtot fizettetett ki. Balogh Ferencz cz. kanonok és szombathely-megyei káldi plebános és esperes, végrendeletileg 5 pfrtot hagyományozott.

Íróink közül M e s t e r István egri érsekmegyei áldozár és sziráki plebános díj nélkül dolgozik egy „egyházi történeten,“ mellynek első kötetével már el is készült. T á r k á n y i József, egri érseki titoknok, kitől a társulat már öt rendbeli imakönyvvel bír, különféle időben készült költeményeinek gyűjteményét a társulatnak ajánlotta fel. G y ü r k i Antal földbirtokos alapító tagul lépven be, egyuttal a cselérendtartást illető igen becses munkácskáját örökjoggal engedé át nekünk. H o l l ó Mihály fóti plebános, esperes és prépost Wisemann „Fabiolá-“ját minden díj nélkül szives volt lefordítani. G r y n a e u s Alajos és G u n s z t József, az első ugyan a kegyhelyi könyvecskéket, a másik pedig a ker. naptárt magyar és német nyelven, nagy ügyszeretettel szerkesztették. Számosan a kéziratok megbírálásával tettek hasznos szolgálatot; kik között különösen kell megemlítenem É r d y János, nemzeti muzeumi őr urat, ki minket két évvel ezelőtt Hartvic Sz. István életírásának magyar fordításával díj nélkül örvendeztetett meg; továbbá T o l d y Ferencz, L o p u s s n y i Ferencz, R ó d e r Alajos, P a l á s t h y Pál, J a l l o s i c s András urakat: mint a kik bírálataikat mindannyiszor tudományosan indokolva terjesztették elő. Hálánkat és köszönetünket különösen érdemelte ki t. cz. M a j e r István pestvárosi

iskolai igazgató ur is, ki a „P á z m á n y - f ü z e t e k”-hez tartozó anyag összegyűjtésében igen nagy tevékenységet fejtett ki, s e füzetek szerkesztésétől tarsaival együtt csak azért lépett vissza, mert hivatalos elfoglaltatása miatt az anyagi kiállítás veszélyeire nem maradt ideje.

Pénztárunk ha nem is épen rendkívül virágzó, mégis kielégítőleg kedvező állapotban van. Daczára a tetemes kiadásoknak, vagyis a különféle vállalatokba fektetett előlegezéseknek, mindig azon helyzetben voltunk, hogy a fizetéseket teljesíthettük. A múlt évben 1854-iki octobertől 1855-iki octoberig a tiszta bevétel 28,979 pfrtra rugott. Ellenben ez idén, múlt évi octobertől f. évi augustus végeig, tehát tiz hónapra, a tiszta bevétel máris 35,730 pfrtra és 29 krra megy. A társulatnak tetemes pénze a „Magyar-Olvasó-könyv-“ben, a „Theologia Moralis“ megjelent két kötetében, az öt rendbeli kegyhelyi ajtatossági könyvecskékben, számos ima- és iskolai könyvekben, és végre a Szent-szakaszokban fekszik. A múlt évekből maradt hátrálék is 6450 pfrtra és 40 krra rug. Mi, idevéve a könyv-árusunk által januarhavától máig eladott cikkek értékét is, 30—35 ezer pfrt pénzbeli vagyont tüntet elő, azon cikkeket nem is számítva, mellyek mint készlet meg vannak ugyan, de kelendőségnek már nem örvendenek. Ezt azonban koránsem úgy kívánom értetni, mintha ez összeget közelebb már tőkésíteni lehetne: hanem igenis, hogy a jövő évre kiadások, mellyek körül-belül ennyire rugnak, máris fedezve vannak.

A társulat fenállása óta 203 külön munkát 2,210,176 példányban adott ki; melly számból egy-egy évre 33¼ munka és 201,696 példány esik. E művek legnagyobb részben mind, érdemes igazgatónk, nt s tu-

dós Somogyi Károly ur kezén mentek keresztül, s vesződséges, lelket és testet egyiránt fárasztó átvizsgálása és kijavitása után kerültek ki a sajtó alól. Az igazgató ur, ide értve szerkesztőségének dicső éveit is, már 15 esztendeje, hogy szüntelen e rá nézve háladatlan, mert senki által nem ismert, fel nem tűnő, inkább más, mint őt megdicsőítő, de a társulat- és közönségre nézve felbecsülhetlen, s e mellett nagy gondot, sok ismereteket és gyakorlatot feltételező munkával van elfoglalva; s csudálnunk kell azon valóban hősiességét, mellyel magát csupán a vallás és egyház szent érdekei iránti tekintetből folyvást e munkának szenteli. Ő mint szerkesztő készítette elő egykor jó részben a szellemet, melly mellett sok egyebeken kívül különösen e társulat is lehetővé vált. Az ő iskolájában tanultak sokan, kik későbbi években irataik által némi jó névre és tekintélyre tettek szert. Magam is ez iskola egyik tanítványa voltam, s megvallom, hogy temérdek sokat köszönhetek neki. Mindezt tekintetbe véve, miután többet nem tehetünk, kötelességünkben áll, legalább nyilvános és ünnepélyes elismerésünkkel mintegyszentesen azon érdemeket, melyekre méltatlanok volnánk, ha megbecsülni nem tudnók. Ez elégtétellel tartozunk lelkismeretünknek; tartozunk azon egyházi közönségnek, melly legszöntebb rokonszenveiben fogna megsértetni, látván, hogy a férfit, ki egész életét olly önzetlenül nekie szentelé, a sok correctioban végtére belehalt, s még csak ez egyetlen, anyagilag olcsó ugyan, de csak nagy szellemi áron kivivható erkölcsi jutalomra sem érdemesített. A t. igazgató urnak tehát, kitől én ezen, egészen tudta s talán helyeslése nélkül történt fölszólalásomért az egész gyűlés előtt bocsánatot kérek, szavazzuk meg nagygyűlésileg a közelismerést, s jelentsük ki, hogy neki a társulat kö-

rül érdemei vannak, melyek kell, hogy egy egész társulat hálaszavazata által állított emlékbén éljenek a család örök történet-könyvében !

S o m o g y i Alajos elhunytával, helyét az aligazgatói tisztben ft. K á d a s Rudolf premontrei rendű kanonok és volt nagyváradi tanár ur, tudományosan mivel, Europa több országaiban megfordult, annak főnyelvéiben jártas, s a tollat forgatni értő szakférfiu foglalta el. A mélt. és ft. praelatus, R é p á s s y József ur ö nagysága, azon szivességért, mellyel e férfit kérésünkre a rendi szolgálattól felmenteni, s nekünk átengedni méltóztatott, az egész társulatot legmélyebb hálára kötelezte le.

És im ez, Nagytekintetü Gyülekezet! a társulat jelenlegi állása, munkálkodásának eredményei, szükségai és az ezek kielégítéséhez kapcsolt jövőrei kilátásai! Bocsánatot kérek, ha ezek előadása közt netalán tulmentem volna a szerénység azon korlátain, mellyeket kérelmének kifejezésében még a legjogositottabb lelkesedésnek is megtartani illik. Nem vagyok barátja az erkölcsi erőszakolásnak: mert jól tudom, hogy a közönségnek a parasit irodalom általi kizsebelésében rejlik egyik oka azon majd bizalmatlanságnak, majd lenézésnek is, melly némelly körökben az irodalmi vállalatok iránt itt-ott mutatkozik. Alkalmatlan sürgető sem szeretnék lenni: mert meg vagyok győződve, hogy csak azon áldozatok kedvesek az Isten előtt, mellyek szivből jönnek és meggyőződés sugallta indokokból történnek. Azonban a ki nem jelentkezik, az a minden részről fel-felmerülő szükségek kiáltásai közt könnyen feledtetik. Vannak életünkben pillanatok, mellyekben valaki, majd hálából a felette kiárasztott isteni áldásért, majd benső kegyelet sugallta nagylelkűségéből, majd végre örök utjairai készültében. nagy áldozatokra tö-

kéli el magát. És e perczek és e pillanatok azok, melyekre nézve esedezünk mi, hogy főpapjaink, hogy országnagyjaink, hogy maga a nagy kath. közönség, ne feledkezzenek meg többi közt egyházi kertünk ezen bizonyára jelentékeny csemetéjéről sem. A társulat megalakulása és fejlődésének viszonyait tekintve, nem lehet félreismerni, hogy annak e honban gondviseleti küldetése van. És e társulat a hon első apostoli királyának sz. Istvánnak viseli a nevét, s azon egyház egyik legszebb intézetét teszi, melly az ő, annyi századokon át élvezett fényes helyzetét e szent fejedelem szervező lángeszének köszönheti. Elviselhetnők-e tehát továbbra is, hogy e társulat, nyomorult szeg- és zugba szorítkozva, munkásokban hiányt szenvedve, s lételének első rendü szükségeivel küzdve, azt lássék szegényeskülsejével a világnak mintegy jelteni: hogy csekélynek kell azon tiszteletnek lennie, mellynek olajlámpája, kevés, könnyen elszámítható kivétellel, már csak a szegények parányi filléreiből táplálkozik. Nm. és Ft. Érsek, M. és Ft. püspökök! Mi fiui bizodalommal teszszük le a Ti főpásztori és védnöki kebleitekbe e társulat ügyét. Fogadjátok azt magzatként, melly egykor még nagy dicsőségtekre válandik, atyai öletek- és karjaitokba. Tápláljátok és neveljétek fel azt olly napként e kedves hon egén, melly a kebletekből fakadó égi sugarakat összegyűjti, hogy azokat annak térein minden irányban szerteragyogtassa. Hazánkban jelenleg minden mozgásban van az anyagi kifejlődés felé. A gazdaság rendeztetik, az ipar sasszárnyakra kél, a kereskedelem óriási dimenziókban tágul, s a hon minden részeire utak és vaspályák készülnek. S bizonyára jaj nekünk, ha e nagyszerű anyagi mozgalommal hit-erkölcsi fejlődésünk egyenlépést nem tart! Emlékezzünk meg csak a szinte

hietetlen áldozatokról, mellyeket dicső apáink az általok annyszámmal állított fényes tudományos intézetek- és könyvtárakban, s az általok kiadott annyi ezer folio-kötetekben a tudományoknak hoztak; s napjaink csekély igényei, ezekkel összehasonlítva, bizonyára nem fognak nehezünkre esni.

C)

Zahl 3364 Pr.

An den löblichen St. Stephans-Verein. Hier.

Zu folge hohen Erlasses des hohen k. k. Militär- und Civil-Gouvernements für Ungarn vom 15. December v. J. Zahl $^{15693}/_{1422}$ G. $\frac{c}{ii}$ hat das hohe k. k. Statthalterei-Abtheilungs-Praesidium in Ofen unterm 28. December 1855 Z. 8640 pr. die vom St. Stephans-Verein zur Verbreitung guter und wohlfeiler Bücher unterm 31. Jänner v. J. hieher überreichten und sodann an das hohe k. k. Statthalterei-Abtheilungs-Praesidium von hieraus vorgelegten Statuten bei dem Umstande, als die in den hohen Erlässen des k. k. Militär- und Civil-Gouvernements vom 15. Februar 1854 Z. $^{2760}/_{581}$ G. $\frac{c}{ii}$ und des hohen k. k. Statthalterei-Abtheilungs-Praesidiums vom 18. November 1854. Z. 5995. pr. vorgezeichneten, und von hier aus dem Vereine unterm 18. Februar und 13. December 1854. Z. 580. pr. et 3850. pr. bekannt gegebenen Bestimmungen, dass der Verein seine Thätigkeit auf das Ofner Verwaltungsgebiet zu beschränken haben wird, nicht aufgenommen erscheinen, mit dem Auftrage hieher gelangen lassen, die Aufnahme dieser Bestimmung zu veranlassen.

Demzufolge wird im §. 1. der Statuten nach dem Worte „nennt“ beizufügen sein, „und ihre Thätigkeit im Pest-Ofner Verwaltungsgebiete ausüben wird.“ — Weiters ist im §. 13. der Statuten noch beizufügen, dass die Ausschussmitglieder im Pest-Ofner Verwaltungsgebiete ihren gewöhnlichen Wohnsitz haben müssen, und noch die Bestimmung aufzunehmen, dass falls eine Abänderung der Statuten von der General-Versammlung beschlossen werden sollte, diese im Sinne des §. 21. des Vereinsgesetzes der erforderlichen Genehmigung zu unterziehen ist.

Hievon wird der Verein unter Rückschluss des Statuten-Entwurfes in 3 Parien mit dem Ersuchen in Kenntniss gesetzt, die angedeuteten Modificirungen derselben zu veranlassen und den diessfalls ergänzten, und von dem Hochgebornen Vereinsvorstand unterfertigten Statuten-Entwurf in drei Parien mit thunlichster Beschleunigung hieher übergeben zu wollen, da das hohe kk. Statthalterei-Abtheilungs-Praesidium die Wiedervorlage des ergänzten Statuten-Entwurfes bis 25. Jänner l. J. gewärtiget.

Pest, am 8. Jänner 1856.

Der kk. Hofrath Polizei-Director.
Protmann, m. p..

D)

Zahl 2810/820 G. $\frac{0}{11}$

An seine des Herrn Grafen Stephan von Károlyi, als
Praeses des St. Stephans-Vereines, Hochgeboren in Pest.

Ofen, den 29-ten Februar 1856.

In Erledigung der von Euer Hochgeboren unterm
12-ten Februar l. J. an Seine k. k. Hoheit den durch-
lauchtigsten Herrn Erzherzog Gouverneur gerichteten Ein-
gabe, findet das General-Gouvernement Eure Hochgebo-
ren in die Kenntniss zu setzen, dass die, mit dem hierorti-
gen Erlasse vom 15-ten December 1855. Z. 15693/3242 in
Folge der Bestimmungen des Vereins-Gesetzes vom 26-ten
November 1852 angeordnete Einschaltung der nachfolgen-
den zwei Bestimmungen in den Statuten-Entwurf des Ste-
phans-Vereines, nämlich:

„a) dass der Verein seine Thätigkeit im Pest-Ofner
Verwaltungsgebiete ausüben wird, und

b) dass die Ausschussmitglieder im Pest-Ofner Verwal-
tungs-Gebiete ihren gewöhnlichen Wohnsitz haben müs-
sen“

nicht hindert, dass der St. Stephans-Verein Mitglie-
der aus allen Theilen der österr. Monarchie aufnehme,
und denselben die, auf ihre Beiträge entfallenden Druck-
sorten durch den, im Pest-Ofner Verwaltungs-Gebiete be-
findlichen Vereins-Buchhändler zusenden lassen könne.

Im Namen Seiner kais. Hoheit.

G r. H a l l e r, m. p.

E)

4111.

An den löblichen St.-Stephans-Verein in Pest.

Indem man den richtigen Empfang der vom löblichen Vereine dem Strafhause in Waitzen geschenkten, sehr geeigneten Bücher und Heiligenbilder hiemit bestätigt, fühlt man sich zugleich verpflichtet, dem löbl. Vereine für diese Spende den verbindlichsten Dank auszusprechen.

Ofen, am 26-ten Februar, 1856.

Augusz, m. p.

F)

A társulati igazgató jelentése.

Nagyméltóságú Érsek, és Püspökök; nagytekintetű gyülekezet!

Irodalmi termékekre nézve, mint mellyek a „nonum prematur in annum” ismeretes régi törvény alá esnek, tiz hónap nem öly hosszú idő, hogy egy nagy, és művelés alá nem igen régtől vett térnek azonnali s folytonos virágozását, és minden évben hasonló dús természeli bővelkedését jogosan lehetne várni. S így a Szent-István-Társulatnak mult évi october derekán tartott nagy gyűlésétől fogva jelen napig elfolyt nem egész esztendőbeli munkásságunk kimutatásához némi félelem- és tartózkodással kezdek; nehogy a szokottnál hamarabb beállott határnapig kevesebbet sikerülvén, a nyomtatott könyvek számát illetőleg, előmutatni, csökkenésnek látszassék az előmenetelben, mi csak az ügyek rendes folyamának lenne tanuja, s csak is az idő rövidebb voltának természetes eredménye.

De ha a kiállított munkák részint fontosságát vizsgáljuk, részint terjedelmes voltára tekintünk, és azt vesszük figyelembe, hogy azok némellyikét egy nem közönséges írói szorgalom gyümölcseül üdvözölte volna mindenki, ha az történetesen egyes vállalkozó, s nem egész társulat neve alatt jelenik meg: úgy ama félelmet csakhamar a biztos reménység megnyugtató érzelme váltja fel kebelünkben; és csaknem bizonyosnak tartjuk, hogy a mérleg végtére is elég kedvezőleg fog a lefolyt rövid évre nézve kitűnni. Vagy ha csakugyan hiányoznék is hozzá valami, a tavaly megnevezett összeget tartván szem előtt, e hiányt bőven képes az egész évhez még hátralevő két hónap alatti munkásság eredménye pótolni. — Nevezetesen az utóbbi nagy gyűlés óta következő nyomtatványok lőnek, részint újból megkezdve, részint befejezve:

Szám	Nyomtatvány czime:	Iv:	Példány:	Összes ivsám:
1	Magyar Irók. Életrajzgyűjtemény. Gyűjtötte Ferenczy Jakab és Danielik József. A már beszámított 6 iven kívül, és ujranyomatással	31	4000	124000
2	Roder Alajos: „Bibliai történetek kisebb gyermekek számára. X. kiadás, magyarul.	4 ^{1/2}	10000	45000
3	Ugyanattól, ugyanaz, XI. kiad. (Megtoldva ministratióval.)	4 ^{3/4}	10000	47500
4	Ugyanattól: „Bibliai történet. Iskolai könyvül nagyobb gyermekek számára. II. kiadás (Palaestina térképével.)	13 ^{1/2}	5000	67500
5	„Élő rózsa. Imádságos és énekes könyv. III. kiadás. Sz. titkokat magában foglaló czédulákkal Szent titkokat tartalmazó czédulák, az „Élő rózsa“ című imakönyvhez, külön nyomatva	5 ^{1/2} 1 ^{1/2}	3000 1000	16500 500
6	„A Szent-István-Társulat Jegyző- és névkönyve 1855-re	13 ^{1/2}	4000	54000
7	„Ifjúsági iratok. III. füzet. Simond család.“	6 ^{3/4}	5000	33625
8	„Ifjúsági iratok. IV. füzet. A braminok.“	6 ^{3/4}	5000	33625
9	Felajánlási imák. (A Bold. Szűz szeplőtelen fogantatásának ünnepére.) Magyarul.	1 ^{1/4}	4000	1000
10	Roder Alajostól: „Biblische Geschichte für Kinder“. VI. kiadás	4 ^{3/4}	10000	47500
11	Ugyanattól, ugyanaz, VII. kiad.	4 ^{3/4}	10000	47500

Szám	Nyomtatvány czime:	Iv:	Példány:	Összes ivszám:
12	Emlék (Memor.) az esztergomi főtempl. harangjának fölsz.	$\frac{1}{4}$	500	125
13	„Pázmány-füzetek ‘ I. füzet .			
14	dto dto II. „ .			
15	dto dto III. „ .			
16	dto dto IV. „ .			
17	dto dto V. „ .	43	1000	43000
18	Körmöczy Imrétől, sz. beszédek (külön lenyomva a Pázmány-Füzetekből) . .	$4\frac{1}{2}$	100	450
19	Lonkaytól: „Magyar irodalom ismertetése‘. Olvasókönyv a felsőbb tanodák számára. II. kötet. (A már beszámítottakon kívül, ujranyomott ivatekkel együtt.) . . .	$5\frac{1}{2}$	3000	16500
20	Esztergomi „Katechismus‘, tót nyelven. II. kiadás . .	4	10000	40000
21	Bibliai történet, tót nyelven. III. kiadás	5	10000	50000
22	Grynaeus Alajostól: Bucsujárató a jtatosságok:			
	a) Sz. Anna tisztelete .	$1\frac{1}{4}$	5000	6250
23	b) „Tövis korona‘ (sz. kereszt tiszteletére) .	$1\frac{1}{4}$	500)	6250
24	c) „Mennyei korona.‘ (Besnyői kegyhelyre járók számára.)	6	5000	30000
25	d) Szeplőtelenül fogantatott Bold. Szűz Mária tisztelete, és sz. Lucent vértanu emléke. (A főthi templomban a jtatóságok számára.)	4	5000	20000
26	e) Sz. István első magyar király tisztelete .	4	5000	20000

Szám	Nyomatvány czime :	Iv :	Példány :	Összes ivszám :
27	Kovács Józseftől : „Compendium Systematis Theologiae moralis“. II. kötet . . .	15	1000	15000
28	„Világtörténelem. Irta Cantu Caesar. I. kötet. Fordította Gyurits Antal.“ . . .	57	2500	142500
29	„Fabiola, vagy a katakombák egyháza, Wisemantól.“ Fordította Holló Mihály . . .	25 $\frac{1}{2}$	4000	102000
30	Missioi emlék, magyarul . . .	$\frac{1}{4}$	12000	3000
31	Szabóky Adolftól : „Magyar abc- és olvasó-könyv“. VI. kiadás.	5	5000	25000
32	Munkay Jánostól : „Istennek földi országa“ (folytatólag szedve)	15	4000	60000
33	„Columbus, vagy Amerika felfedezésének története“ Danielik Jánostól; eddig . . .	11	4000	44000
34	Roder Alajostól : Középbiblia; német fordításban : eddig . . .	4	10000	40000
35	„Keresztény Naptár 1857-re“ . . .	4 $\frac{1}{4}$	35000	148600
36	„Christ-Kath. Kalender“ szinte azon évre	4	5000	20000
37	Alapszabályok, Lapok hirdetései, Nuncium literarium, körlevelek, szállítási czédulák, meghívó jegyek, nyugtatványok stb	4	2000	8000
38	Társulati könyvek lajstroma	2	500	1000
39	„Családi lapok“ (I. és II. félévben, pótlékokkal)	72	400	28800
40	Katholikus Néplap‘	54	1600	86400
41	„Kath. Christ.“ 13 ujra nyomott stb. számmal			
		64	1000	64000

Szám	Nyomatvány czime :	Iv :	Példány :	Összes ivszám :	
42	Kath. Nowiny	Időnkinti pót- lékokkal stb.	52	400	20800
43	Orosz kath. néplap		40	400	16000
44	Tárkányi Józseftől : ,Lelki Manna', imakönyv . . .		10 ^{1/2}	1300	13650
45	,Missale Romanum'. Kiadva a társulat neve alatt Regens- burgban (ujolag) . . .		196 ^{1/2}	50	8325
Összesen:			811 ^{1/4}	210750	1597900

S így a 148,944 ivvel kisebb összeget a tavalyival (1,746,844) összehasonlítva, kitetszik, hogy ha az egész évet kiegészítő, másfél hónapot is hozzávesszük, egy hónapra legalább is 140,000 ivet kellvén ezámitnunk, — a társulat munkássága az irodalmi téren ez évben sem csökkent; még ha pusztán az ivék számát vennők is, azok tartalmának mellőzésével, tekintetbe: mit azonban alig szabad figyelem nélkül oly vállalatoknál hagyni, minők például a Pázmány-Füzetek, Olvasó-könyv, Cantu világtörténelme, sőt még a magyar iók életrajzának gyűjteménye is; mint melly munkák részint természetöknél, részint a kiállításukhoz szükséges gyűjtögetés hosszadalmas voltánál fogva, — csak lassan nyomathattak. Ide tartozik a társulat által nyomatni már megkezdett, Fuxhofferféle ,Monasteriologia' is; mellynek olvasó-közönsége honunk határain kívül is keresendő levén, nehogy vele akár irodalmunk, akár a sajtó szégyent valljon, kétszeres gondot és hibátlanságraí figyelmet igényel.

Mennyire felelt meg ezen kívül a társulat azon céljának, hogy saját könyvein kívül más szerzők és kiadók hasznos műveit is terjeszsze, az is elegendőkép tanusítja, hogy a nála már előbb bizományba letett munkákon kívül, a következőket is átvette: Mélt. Roskoványi Ágoston váczí megyés püspök urnak a ,Monumenta Catholica' czimű hirneves művéből, ugy a III., mint IV. kötetnek 89 példányát; a

„Bold. Szüz Mária tiszteletére állított ajtatos társulat” kézi könyvéből 500 példányt; Gebharttól, a „Das Kirchliche Jahr” czimet viselő jeles német munkából 200 példányt; Matusik Jánostól, az „Ajtatos elmélkedések” 248 példányát; Jallosics „Poematum Libri VI.” koszorus költői művéből 50 példányt; Szepesy Imrének, a „Bold. Szüz Mária ünnepeire” való sz. énekeiből 150, más szívemelő s elmederítő énekeiből 30 példányt; Ocsovszky Ferencztől „A keresztény Hitigazságok összefüggése a ker. étellel” czimű, jutalmazott pályadolgozatból 400-at; az egri fokozatos katechismusból: elemi katechismust 2000 példányt, kis-katechismust 2000-et, közép-katechismust 1000-et, nagyobbbat 500-at.

Szent képekből, szintén nem csupán ujakat nyomtatott a társulat, és a „Pázmány-Füzeteket a nevét kölcsönöző nagy bibornok képével, az „Élő rózsa” és „Lelki manna” czimű imakönyveket legjobb aczélmetszetű képekkel, az Ifjusági iratokat hasonlóan aczél-, a bucsujárati ajtatosságu szolgálókat pedig, ugy szintén Fabiolát számos fametszetekkel ékesíté föl; mellyekhez a néplapok- és naptárakban fölhasználtakat is kell számítani: — hanem e fölött gondoskodott róla, hogy Gypen müncheni művésznek nagy gyűjteményéből (ki német és francia aláírással ellátott képeiből máris nagy mennyiséget küldött át bizományba), a célirányosabbak magyar aláírással és imádsággal ellátva szintén kaphatók legyenek a társulatnál. Ezen, a vallásos művészet előmozdítására tett áldozatai a társulatnak, bármilly nyomtalanul látszassannak is az illető téren maradni, tetemes összegeket vesznek igénybe, s nem hagyhatók különös méltánylásra felhívó említés nélkül. Az e nemű vállalat nehezségeit és költséges voltát eléggé mutatja azon körülmény is, hogy daczára a sz. képek kedves és országszerte keresett voltának, a művészet ez ága mindedig honunkban nem tudott mélyebb gyökeret verni, s csak közsajnálatot gerjesztő módon tengődik. Egyedül a társulat által e célra fordított nagyobb összegek nyujtanak reményt hozzá, hogy végre a magyar ifjuság és hívő közönség is, a mivel izlésnek megfelelő, s az olly fényesen ellátott nem-szent képek által háttérbe nem szorított, és mellette mégis jutányos áron kapható képekkel fogja vallásos érzését emelhetni. Bár az általános részvét könnyitse a társulatnak ez ohajtott cél mihamarábbi elérését, az által,

hogy a gyorsított befizetések mellett pénztára bővebben el-
láttatván, az újabb vállalatokba többet fektethessen, mint
mennyit a jelenleg olly tetemes hátralékok miatt lehetséges.

Meg kell még a társulat által terjesztett könyvek
közt azokat említenem, mellyeket évenként megszokott in-
gyen elosztani, s ekkép az erkölcsi s vallási mivelődés jóté-
konyságában azokat is részesíteni, kik azt különben anyagi
tehetetlenségöknél fogva alig élvezhetnék. A társulattól
ajándék-könyveket ez évben is kaptak több intézetek, ne-
vezetesen a pesti szegényeké; ugy szintén a jótékony nők egy-
lete; több bécsi intézetek; némelly elemi iskolák; a váczi fe-
gyenczház stb.; szívesen megajánlván a mester-legények egy-
letének is Pesten, valamint a jerusalemi missiót vezető sz.
ferencziek kolostorának, az e célra szükséges könyvek
kellő számbani megküldését.

Illy sokoldalú érintkezésnek tulajdonítandó, hogy a
társulat a mult évi gyűlés óta, részint kötve, részint kötet-
len: 158457 darab könyvet szállított el; mellyekből 1239 kö-
tet és 21000 darab missiói emlék, ingyen osztatott ki: mely-
lyek bece, a szintén ajándékban adott, mintegy 2000 darab
sz. képpel, összesen 728 fr. 18 krt tesz pengő pénzben.

S miután rakhelyében jelenleg is 50,000 darabot meg-
közelítő roppant tömeg könyv várja az elszállittatást; a
tartozáskép kin levő pénzek pedig részint eladott könyvek-
és sz. képek-, részint tagdíjak- és lapokérti előfizetés fejében,
részint a Cantu világtörténetére tett aláírások után, 25,352
frtra és 23 krra mennek: nyilvános, mikép a társulat, vala-
mint nem rosszul használta fel pillanatig sem hevertetett
pénzét a jó könyvek szaporítása- és terjesztésére; ugy va-
gyonállapotát illetőleg is egészen hitelt és bizodalmat érdem-
lő állapotban van; daczára a naponkint szaporodó igények-,
és ezek kielégítésére szükséges költségeknek. A tagoknak
örvendetes aránybani folytonos szaporodása; máris 3395 le-
vén a rendes tagok száma, a 143 alapító, s 77 tiszteletbeli
tagon kívül (3615 összesen): legjobb reménnyel táplál, hogy
a legszentebb célból megkezdett eme vállalat, a jobbak
gyámolító közremunkálása által jövőre is biztosítva leend
az azt veszélyeztető crisisektől. Szellemi hatását pedig éven-
ként ugy számra, mint becsben növekedő művei fogják nap-
ról napra emelni, s magasabbra fokozni; mivel az egyszer

kinyomott könyv, nem csak azon évben szokta áldásos befolyását a népre gyakorolni, mellyben az megjelent, hanem évről évre, talán még növekedő arányban is, annál érettebb gyömölcseit hozandja létre az erény- és vallásosságnak, minél inkább meggyökereztek az istenes elvek, és magasabb eszmék az évek előtt elhintett magról kelt csemetéknél.

Titoknoki jelentés.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Alázatosan van ezerecsém hivatalos jelentést tenni azon több rendbeli kéziratokról, mellyek mult évi octoberhó 1-től kezdve f. é. september 1-ig a társulathoz beadattak. E kéziratoknak legnagyobb része eredeti munkákból áll: vannak azonban becses fordításaink is, mellyeknek egyik része már nyomtatásban megjelent. Ide tartoznak még a másodizben hirdetett pályázásra érkezett hymnusok.

I. J E G Y Z É K E

azon önálló eredeti vagy fordított művek kéziratainak, mellyek 1855. évi october 1-től f. é. sept. 1-ig a Sz.-István-Társulathoz beadattak:

^{1/131.} Compendium Systematis Theologiae Moralis. Auctore Josepho Kovács. II. Rész. Nyomtatásban megjelent.

^{2/132.} Adatok „Sz.-László” bucsuhelyről. Paulin Dömjéntől. A bucsuhelyek számára kiadandó népiratok gyűjteményében megjelenend.

^{3/133.} Keresztény naptár Krisztus születése utáni 1857-ik közönséges évre. Csillagászati főjelenetekkel, a mint azok Pestvárosa délköre alatt és láthatára fölött mutatkoznak. Szerző Dr. Montedegoi Alb. Ferencz. A társulati Naptár szerkesztésében fölhasználott.

^{4/134.} A pap a világban, vagyis azon modorról, mellyet a papnak a világgali érintkezéseiben követnie kell. Francia eredeti után szabadon fordította s hazai viszonyainkhoz alkalmazta π . . . Szerző visszavette.

^{5/135.} Hymnusok a kath. egyház szertartásai szerint minden álló és változó ünnepekre s némely nevezetes szen-

tek tiszteletére. A kath. hívek közhasznára szerző Papp Ignác. Visszaadatott.

^{6/136.} Die heilige Schriftsteller oder Verfasser der heil. canonischen Bücher des alten und neuen Testaments in der kath. Kirche, v. Dr. J. N. Steyrer, aus Salzburg. Visszaadandó.

^{7/137.} Népszerű házi biblia az új szent szövetségről. Schönberg, Leonhard, Waibel és Nelk után németből készitette R(ibáry) J(ános) egri érsekmegyei kisvárdai plebános és helyettes alesperes. Birálaton van.

^{8/138.} Óvakodjál az első ferde lépéstől. Beszély Hoffmann Ferencztől. Magyarra fordítá Schenk József, kalocsafőmegyei áldozár. Visszaadatott.

^{9/139.} Hebdomada Sacra, vagyis ajtatossági szertartások a nagyhet alatt. Nyomatni fog.

^{10/140.} A. B. Sz. Máriának élete. Irta Munkay János, esztergom főmegyei áldozó pap, kékkeői plebános. A nt. szerző újabb átdolgozásra visszakérte.

^{11/141.} Ugyanaz németül. Szerző visszavette.

^{12/142.} Cirkewný Spewník k Službám božim pre Katolic-kych Krestanov usporiadaný a vydany od Spolku Swäto Stefanskeho. (Egyházi tót énekek. A bibornok hg.-primás s esztergomi érsek ő eminentiája kegyes megbizásából gyűjté Valentovich József esztergomi czimzetes kanonok s szentbenedeki alesperes s plebános.) Előfizetés után fog kiadatni.

^{13/143.} Kisebb tót énekgyűjtemény Sztancsik Lajos, mentei kántortól. Visszaadandó.

^{14/144.} Biblische Geschichte für Schüler. Nach Alois Roder übersetzt durch Alois Faeth, Priester der frommen Schulen. Sajtó alatt van.

^{15/145.} Egyházi népének. etc. Három füzet. Összegyűjté Moravek János, bezdáni lakos. Visszaadatott.

^{16/146.} Erkölcstudomány példákban. Irta Schnell János Péter Lajos. Németből fordítá Halász József, a verseket fia Halász Kálmán. Birálaton van.

^{17/147.} Magyarok története (versekben). Irta Höcke Lajos. A népiratok gyűjtésére kinevezett bizottmány véleménye folytán visszaadandó.

^{18/148.} Gebete der Erzbruderschaft des heiligen und unbeflechten Herzens Mariä zur Belehrung der Sünder. Ein

Auszug aus dem grösseren Werke der Erzbruderschaft. Leendő használata elhatározott.

^{19/149}. Szent Ágoston hippoi püspöknek 'Magánbeszédei', vagy a Szentlélek Istenneli magánbeszédeinek könyve. Fordította Babocsay Pál Ágoston, bodonyi plebános. Bírálaton van.

^{20/150} Szeplőtelenül fogantatott Bold. Sz. Mária tisztelete és sz. Luczent vértanu emlékezete, a mint Asszonyunk nagy napjain és bucsujáratkor Főthon ünnepeltetik. Szerkeszté Grynaeus Alajos. Kinyomatott.

^{21/151}. Mennyei korona. A besnyői B. Szüz Mária csud. képszozárához bucsut járók ájtatossága. Szerkeszté Grynaeus Alajos. Kinyomatott.

^{22/152}. Bucsujáratí ájtatosság szent Anna tiszteletére. Nyomatásban megjelent.

^{23/153}. Cantu Caesar Világtörténelmének magyar fordítása (Az ó-kornak folytatása.) Fordítva Gyurits Antal ur által.

^{24/154}.—^{25/155}. A társulati magyar és német naptárak szövege nt. Gunszt József budai gymnasiumi hittanár urtól. Nyomatásban megjelent.

^{26/156}. Tövis korona. Szent kereszt feltalálási s felmásgasztalási kegyhelyekre bucsutjárók lelki épülésére. Nyomatva megjelent.

^{27/157}. Szent István első magyar király tisztelete, mint Budán tartatik. Egyszersmind bucsujáratí ájtatosság, mikép országszerte ünnepeltetik. Szerkeszté Grynaeus Alajos. Nyomatásban megjelent.

^{28/158} A radnai csudatevő Szüz képének tisztelete. Kiadásra vár.

^{29/159}.—^{30/160}. Keresztény kath. hittan. I. Rész. Általános hittan. Talabér György tászári plebános és Lukácsék János tászári káplán által. II. Rész. Részletes hittan. (Néhai Sámson János veszprémi hittanár latin rendszere nyomán.) Szerző uraknak visszaadatott.

^{31/161}. Fabiola vagy a katakombák egyháza. Wiseman Miklós bibornoktól. Fordította Holló Mihály prépost, főthi alesperes és plebános. Nyomatásban megjelent.

^{32/162}. Bevezetés a keresztény tudományba keresztény

katholikusok házi használatára. Szerző Balogh József. Birálaton van.

^{33/163.} Columbus vagy Amerika fölfedezése. Irta Danie-
lik János. Nyomtattatik.

^{34/164.} Tárkányi József költeményei. Kiadásra várnak.

* * *

Mi a pályahymnusokat illeti: mult évi alázatos jelen-
téselem szerint a bírálók véleménye folytán a beküldött dol-
gozatok a követelményeknek eleget nem tevén, az 1855-iki
augustushavi választmányi gyűlés a jutalom ki nem adatá-
sát határozta el; az ügyet azonban nem csak elejtendőnek
nem, sőt még tetemesb díjnak kitűzésével is sürgetendő-
nek ohajtván. Uj pályázat hirdettetett tehát s pedig ez al-
kalommal csak sz. István első apostoli király, szüz sz. Imre
hg. s sz. László király tiszteletére készítendő hymnusokra,
ugy hogy a sikerült s elfogadott minden egyes költemény
8—8 darab cs. kir. arannyal jutalmaztassék. A lapokban
közhírré tett határidőig 1856. jan. 1-éig nem több mint 7
pályahymnus érkezett, mellyeknek jegyzékét ezennel van
szerencsém bemutatni.

II. J E G Y Z É K E.

a Sz.-István-Társulathoz 1856. jan. 1-éig beérkezett
„Pályaművek“-nek:

1) Ének sz. István királyról. Ének sz. Imre hgről. Ének
sz. László királyról. Jelige: „Kedvesek a te szenteid nekem,
Isten.“ Dávid Zsolt.

2) Szent István. Egyházi dicsének. Jelige: „Az egész
földkerekség tele dicsőségével.“

3) Ének sz. István király tiszteletére. Jelige: „Fides,
Spes, Charitas.“

4) Ének sz. Imre hghez. Jelige: „Ifjuság és ártat-
lanság.“

5) Szent István első apostoli király. Ének sz. Imre
hghez. Jelige: „Szent győzedelmet nyer a hit.“

6) Szent István királyhoz. Jelige: „Dicsérjük a jeles
férfiakat és nemzetünk őseit.“ Sirák, 44, 1.

7) Szent Istvánhoz. Szent László. Mohácson. Jelige:

„Quantum potes, tantum aude, nec laudare sufficis.“ (Név-rejtő levélke nélkül.)

E pályahymnusok szabály szerint megbíráltatván, az érdemes bíráló uraknak véleménye abban öszpontosult: hogy a jutalom egyiknek se adassék ugyan ki, mindezáltal a jobbak a társulati lapokban közöltetvén, megfelelő tisztelet-díjjal jutalmaztassanak.

Végre kötelességemben áll jelenteni: hogy a nt. Szauter Antal pécsmegyei nádasdi segédlelkész által ajánlott jutalomdíjra, az 1855-ik sept. 6-iki választmányi gyűlés határozatához képest az ismeretes „Adoro te devote“ kezdetű latin hymnus magyar fordítására egyetlen egy pályairat sem érkezett.

Szabóky Adolf,
titoknok.

H)

Általános áttekintése

a Sz.-István-Társulat állásának az összes pénzforgalmat, eladott és elszállított nyomtatványokat, lapok állását és a meglévő készletet illetőleg, 1855-iki octobertől 1856-iki augusztusig bezárólag.

	Hány példányban nyomtatott	Az elszállított péld. száma	Bevétel		Hátralék		Összeg	
			ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.
Társulati lapok állása I. félév.								
Kath. Néplap . . .	1600	1500	2159	10	86	—	2245	10
„ Christ.	1000	850	1153	40	59	20	1213	—
„ Nowiny	400	300	519	51	—	—	519	51
Orosz egyházi lap	600	446	513	30	—	—	513	30
Családi lapok . . .	500	450	—	—	—	—	—	—
Összesen:	4100	3646	4346	11	145	20	4491	31
II. félév.								
Kath. Néplap . . .	1600	1480	1158	50	62	20	1221	10
„ Christ.	1000	800	530	—	29	—	559	—
„ Nowiny	400	300	120	40	—	—	120	40
Orosz egyházi lap	500	323	120	10	32	30	152	40
Családi lapok . . .	500	450	—	—	—	—	—	—
Összesen:	4000	3353	1929	40	123	50	2053	30
A két félév összesége								
I. félév	4100	3646	4346	11	145	20	4491	31
II. félév	4000	3353	1929	40	123	50	2053	30
Összesen:	8100	6999	6275	15	269	10	6545	01
Cantura előfizetők száma a múlt gyűlés óta bejött összeg és hátralék								
Pázmány-füzetekre	2500	2007	850	—	3071	—	3921	—
Összesen	1000	555	1210	—	1565	—	2775	—
Összesen	—	—	2060	—	4636	—	6696	—

Összes pénzbevétel

1855-iki october 1-től augustus végeig 1856.

	Egyes		Összes	
	ft.	kr.	ft.	kr.
Az ügynökség beszolgáltatott . . .	22380	29		
Társulati könyvtár	13400	—		
Összesen :	—	—	35780	29
Reméllendő bevétel.				
Tartozások a lapokért	269	10		
Hátralék Cantura (1 részlet) és Pázmány-füzetekre	4636	—		
Tiszta követelés a társulati könyvtár által eladott könyvekért	8533	33		
Tartozások a múlt évekről	6450	40		
Ez évi tagdíjak és az ügynökségből eladott könyvekért	5463	—		
Összesen :			25352	23

A múlt gyűlés óta elkelt, nevezetesen eladott, tagilletmény fejében szétküldött és eladományozott nyomtatványok összes száma.

	Könyvek	Képek
Az ügynökségben eladatott	22523	15180
Társulati könyvtár elszállított	98128	27182
A tagoknak mostanig elosztott	10785	—
Az eddigi 5 Pázmány-füzetből előfizetőknek elküldetett	2775	—
Cantu 1. kötetéből szétküldetett	2007	—
Eladományoztatott (21000 missio-emplékkel együtt)	22239	1950
Összesen:	158457	44312

Az eladományozott könyvek és képek értéke 728 ft. 18 kr.

A társulat raktáraiban találtató összes készlet : 46391 kötet könyv, 35500 kép; ezek értéke a mostani ár szerint megközelítőleg 60000 pfrt.

Hindy Iván, s. k.
ügynök.

Függelék

a

t á r s u l a t i n é v k ö n y v h e z .

A TÁRSULAT VÉDSZENTJE:

BOLDOGSÁGOS

SZÜZ MARIA

MAGYARORSZÁG NAGY-ASSZONYA,

ÉS

SZENT ISTVÁN

MAGYARORSZÁG ELSŐ APOSTOLI KIRÁLYA.

1) Védnökség.

Fővédnök: Főmagasságu és főtisztelendő nagykéri

Scitovszky ker. János ur,

a romai szentegyház bibornoka, Magyarország herczeg-pri-
mása, esztergomi érsek, stb.

Védnökök: A nm. püspöki kar.

2) Tiszti személyzet.

Elnökség.

Elnök: Mélt. gr. Károlyi István, Krisztus-rend vitéze.

— Nmlt. gr. Cziráky János v. b. t. tanácsos.

Alelnök: Danielik János, egri főegyházi kanonok, sa-
jós-szentpéteri czim. prépost, pápa őszentsége kama-
rása, bölcsészettudor.

Titoknok: Szabóky Adolf, k. r. áld., a pesti realtanoda
magyar osztályainak igazg. tanára és bölcsészettudor.

Igazgatóság.

Igazgató: Somogyi Károly, esztergommegyei áldozár és
hittudor.

Aligazgató: Kádás Rudolf, premontrei rendü kanonok és
bölcsészettudor.

Pénztári hivatal.

Pénztárnok: Novákovics János, pesti központi papn.
aligazg.

Számvevő: Vezzerle János, országos pénztári ellenőr.

Ellenőr: Klezsó József, központi papnövelde tanulm.
felügy.

Ügyvéd:

Rudnyánszky Ferencz, hites ügyvéd.

Ügynökség.

Ügynök: Hindy Iván, hites ügyvéd.

Segédügynök: Danielik József.

Egy szolgálta.

Társulati könyvtárus:

Hartleben Konrád Adolf.

Társulati lapok szerkesztői.

Kath. Néplap szerkesztője: Sujánszky Antal.

Kath. Christ szerkesztője: Kronperger Antal.

Kath. Nowiny szerkesztője: Radlinszky Endre.

Cerkovnaja Gazetta szerkesztője: Rakovszky János.

Családi lapok szerkesztője: Klezsó József.

3) A társulat igazgató választmánya.

	Bene Ferencz.	Lopussnyi Ferencz.
	Brünek József.	Majer István.
	Bujanovics Erneszt.	Malocsay Mihály.
	Csausz Márton.	Marczibányi Lőrincz.
5	Cziegler Ferdinand.	35 Márkfy Sámuel.
	Danielik József.	Markusz Gyula.
	Dank Agáp.	Mattavoszky Endre.
	Engesser Mátyás.	Nagy Péter.
	B. Eötvös József.	Palásthy Pál.
10	Eötvös Pál.	40 Peitler Antal.
	Erdey Fülöp.	Perczel Sándor.
	Érdy János.	Rakovszky Ferencz.
	Frey József.	Ráth József.
	Friebeisz István.	Reseta János.
15	Grynaeus Alajos.	45 Roder Alajos.
	Gyurits Antal.	Ruzsicska János.
	Haas Mihály.	Sánthó Károly.
	Holló Mihály.	Scitovszky Márton.
	Horváth Cyrill.	Simoncsis Alajos.
20	Huszár Ferencz.	50 Somoskeői Antal.
	Illucz Oláh János.	Szabó Alajos.
	Jallosics András.	Szántófi Antal.
	Gr. Károlyi György.	Toldy Ferencz.
	Gr. Károlyi Sándor.	Tóth Károly.
25	Klempa Simon.	55 Ürményi Ferencz.
	Kriegler József.	Walthier Antal.
	Krotky József.	Weber János.
	László György.	Weisz Bernát.
	Lipthay Endre.	B. Wenkheim László.
30	Lonkay Antal.	60 Zalka János.

4) A Szent-István-Társulat tagjainak létszáma 1856-iki augusztus 18-án.

Megyék szerint.	Alapítók	Tiszteletiek	Rendesek	Összesen
Pesten és környékén . . .	26	6	276	308
Bécsben.	2	—	10	12
Esztergomi érseki megyében . . .	20	15	338	373
Kalocsai " "	10	1	182	193
Egri " "	11	3	388	402
Besztercebányai egyházmegyében	—	1	22	23
Csanádi "	3	3	113	119
Erdélyi "	8	1	133	142
Győri "	4	3	282	289
Kassai "	3	4	94	101
Nagyvárad "	10	4	147	161
Nyitrai "	1	1	69	71
Pécsi "	5	4	287	296
Rosnyói "	5	2	131	138
Szatmári "	1	6	179	185
Székesfehérvári "	3	2	72	77
Szepesi "	1	3	45	49
Szombathelyi "	3	2	179	184
Váczi "	11	12	294	317
Veszprémi "	16	4	152	172
Diakovári "	—	—	3	3
Összesen:	143	77	3395	3615

5) Névjegyzéke

azon társulati tagoknak, kik 1855 és 1856-ik év folyama
alatt meghaltak.

I. PESTEN.

- Balassa Dávid, k. r. tanár.
Birányi Ákos, író.
Cseri János.
Grohe Ede, káplán.
5 Hornók Márton, k. r. plebános.
Rakovszky-Majthényi Magdolna assz.
Sámuel Alajos, prépost.
Simoncsis János, cs. k. tanácsos.
Somogyi Alajos, társulati aligazgató.
10 Varga János, k. r. kercsegligeti plebános.
Varga Péter, óvodai tanító.

II. ESZTERGOMI ÉRSEKI MEGYÉBEN.

- Csemesz Lajos, pattói plebános.
Krautmann József, cz. püspök,
Krupa Vincze, prép., aesp. és holicsei pleb.
Ollé Andor, megyeri plebános.
5 Piacsek József, szempezi plebános.
Veszeloovszky Károly, csolnoki plebános.

III. KALOCSAI ÉRSEKI MEGYÉBEN.

- Antunovics János, esp. és almási pleb.
Hidegh Alajos, akasztói plebános.
Hury Ferencz, vadkerti plebános.

IV. EGRÍ ÉRSEKI MEGYÉBEN.

- Behinya Antal, üveges K.-Hegyesen.
 Derekassi Ferdinand, seb orvos Polgáron.
 Gr. Desewffy Virginia.
 Feller Mayer János, sziráki plebános.
- 5 Kaudrich József, nyiregyházi káplán.
 Kovács Antal, cz. kanonok s plebános.
 Kovács János, szoboszlói plebános.
 Lipovniczky János, kanonok.
 Mezey Lőrincz, vezekényi közbirtokos.
- 10 Papp Márton, balatoni plebános.
 Pozsonyi Bernárd, cist. r. tanár.
 Somogyi Károly, aesp. és tiszabeői plebános.
 Szücs Lajos, kereskedő Madarason.
 Tamár Alajos, ellenőr.
- 15 Tego Izaias, sz. f. r. szerzetes.
 Vikolinszky János.

V. GYÖRI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Böle Mihály, kisbéri esp. és plebános.
 Horváth Theodorik, sz. b. r. áldozár.
 Rozenberger Honor., „ „
 Vidák Öse, „ „

VI. KASSAI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Bánóczi Ignác, bolyi plebános.
 Billy Ferencz, cz. kanonok s plebános.
 Horváth János, lasztóczi plebános.
 Hronkovics Ferencz, pelejtei plebános.
- 5 Nyulász György, radi plebános.
 Rubin József, duplini plebános.
 Uhlár György, polgár Tályán.

VII. NAGYVÁRADI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Osvald Ferencz, kanonok.
 Piringer János, furtai plebános.

VIII. PÉCSI EGYHÁZMEGYÉBEN,

- Ágoston János, bonyhádi segédjegyző.
 Boda Amália kisasszony.

- Bregovics István, értényi plebános.
 Burgics István, prép. és valpói pleb.
 5 Cserta Ferencz, tamási káplán.
 Endrődi Pál, apóti pleb.
 Fodor Antal, haszonbérlő.
 Goczán Ferencz, kisasszonyfai plebános.
 Graber Endre, németujfalusi plebános.
 10 Kuglics János, szakáli plebános.
 Makay Teréz, kisasszony.
 Raharics István, visegi pleb.
 Straznik Ignác, szebényi pleb.
 Szényi Tamás, sz. f. r. áld.
 15 Schneiderbauer Antal, kóroda-ügynök Szegszárdon.

IX. ROSNYÓI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Hudák Lipót, esp. és rudnoki plebános.
 Kovács Márk Antal, prem. r. gymn.-igazgató.
 Péchy István, polonkai káplán.
 Ridl János, cz. kanonok s pleb.
 5 Rosnavszky József, wagendrüsli plebános.
 Ifj. Szabó Ferencz, kazari káplán.

X. SZATMÁRI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Farkas László.
 Fogarassy Károly, polányai plebános.

XI. SZÉKESFEHÉRVÁRI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Lezso Endre, apát s csákvári plebános.

XII. SZEPESI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Havas Mihály, lipóteplai plebános.

XIII. SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Balogh Ferencz, cz. kanonok s plebános.
 Gruber Vilmos, badafalvi helynök.
 Krenosz János, plebános.
 Szekszér János, plebános.

XIV. VÁCZI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Cseh Endre, kanonok.

- Gr. Eszterházy Miklós.
 Hutiray Alajos, ispán.
 5 Kolonics Antal, siketnéma int. igazgató.
 Kovács Ferencz.
 Lukácsi Imre, esp. s nógrádi plebános.
 Mericzai Antal, kanonok.
 Sántha Ferencz, cz. kanonok s plebános.
 Szarvas Ferencz, kanonok.
 10 Szeder László, kerepesi plebános.
 B. Vécsey Sándor, apát s vásárhelyi plebános.

XV. VESZPRÉMI EGYHÁZMEGYÉBEN.

- Lakner Vincze, csicsói plebános.
 Lauka Ferencz, orvos.
 Molnár Mihály, pacsai plebános.
 Vidák István, gyulakeszi plebános.
-

A „Névkönyv” kiadása, hogy új tökéletes összeírás nyomán hibátlanul eszközölthessék, a jövő évre halasztatott.

198

199

